

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-3\(39\)-329-340](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-3(39)-329-340)

УДК 336.71(477)

JEL Classification G21, G32

Тетяна Олександрівна Шпомер

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: tanya_shpomer@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0001-6680-5889>
Researcher: [L-9323-2015](https://orcid.org/0000-0001-6680-5889)

Андрій Григорович Фабриченко

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: andriy.fabrychenko@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0005-7543-2750>

БУФЕРИЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню ролі буферизації як інструменту забезпечення фінансової стабільності банківської системи України. Проаналізовано значення капітальних буферів для зміцнення стійкості банків у кризових умовах, зокрема в контексті реалізації макропруденційної політики. Особливу увагу приділено типам буферів капіталу, їхнім функціям та критеріям застосування в умовах сучасних викликів. Досліджено зміни рівня контрциклічного буфера залежно від фаз фінансового циклу та етапи макропруденційних заходів щодо його впровадження. Розглянуто процес адаптації буферизації в українській банківській системі. На основі аналізу міжнародного досвіду та вітчизняної практики сформульовано рекомендації для підвищення ефективності впровадження капітальних буферів.

Ключові слова: буферизація; буфери капіталу; нормативи достатності капіталу; макропруденційна політика; фінансова стабільність; банківська система.

Рис.: 2. Табл.: 1. Бібл.: 17.

Постановка проблеми. Фінансова стабільність банківської системи є критично важливою для ефективного функціонування економіки України, оскільки банки виконують центральну роль у зберіганні заощаджень, забезпеченні кредитування, а також у сприянні капіталовкладенням, що підтримують розвиток бізнесу та соціально-економічний прогрес країни. Особливо актуальним це питання постає під час економічних криз та непередбачуваних змін на ринку, коли надійність банківської системи напряму впливає на можливість їх подолання та підтримки макроекономічної стабільності.

Під час кризових періодів банки стикаються зі збільшенням обсягів неплатежів, падінням доходів та зростанням ризиків ліквідності. Водночас в умовах невизначеності багато підприємств потребують додаткового фінансування для підтримки свого функціонування, але без стійкої банківської системи можливість отримати його значно ускладнюється. Фінансова стабільність банківського сектору дає можливість ефективно протистояти шокам, зберігаючи доступ до фінансування як для бізнесу, так і для домогосподарств, що сприяє підтримці економічної активності.

Для України, яка регулярно стикається з економічними викликами, у тому числі через нестабільність на світових ринках, інфляційні ризики та геополітичні фактори, стабільна банківська система є опорою для забезпечення фінансової довіри всередині країни та для залучення іноземних інвестицій. Сильна банківська система створює підґрунтя для підтримки національної грошової одиниці – гривні, обмежує інфляційний тиск та допомагає зберегти фінансову стійкість держави. Крім того, вона відіграє вирішальну роль у збереженні стабільності на валютному ринку, забезпеченні доступності кредитів для підприємців та підтримці соціальної стабільності через захист вкладників.

Тому забезпечення фінансової стабільності банківської системи України є важливим елементом стратегії національної економічної безпеки, що дозволяє країні ефективно функціонувати навіть у часи нестабільності та створює умови для сталого економічного розвитку в довгостроковій перспективі. У сучасних умовах особливої актуальності набуває питання впровадження механізмів захисту банків від раптових потрясінь і шоків, серед яких значне місце посідає буферизація.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Буферизація капіталу активно досліджується міжнародними організаціями, регуляторними органами та академічною спільнотою. У світовій практиці у наукових дослідженнях підкреслюється важливість буферів капіталу для підвищення стійкості банків та їх здатності витримувати економічні шоки.

Серед провідних закордонних науковців та дослідників, які зробили значний внесок у вивчення досліджуваного питання та продовжують працювати в цьому напрямку, можна виділити наступних: С. Андрае [2], Р. Ауер [3], К. Бастен [4], Дж. Бріджес [1], П. Варрасо, К. Віттіг [6], О. Дурсун-де Ніф [6], Д. Ейкман [1], М. Йонссон [9], Дж. Каппеллетті, Р. Коельо [5], А. П. Маркес, О. Матюніна [3], А. Монтей, С. О'Ніл [1], С. Онгега [3], В. Поздишев, А. Раджа [1], Ф. Рестой [5], Ж.-Ф. Сворос, С. Хачіюглу-Хоке [1], А. Шедльбауер [6] та ін.

Передумови та важливість імплементації буферів капіталу у вітчизняний банківський ринок досліджують такі вчені: Л. Бондаренко [8], П. Дадашова [9], О. Лактіонова [12], О. Лобова [13], Н. Мороз [8], Г. Онищенко [9], Н. Радова [16] та ін.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Попри значну увагу до процесу буферизації у світовій фінансовій практиці, на сьогодні недостатньо розкритими залишаються питання реалізації політики буферизації в контексті українських реалій, зокрема на тлі макроекономічних викликів, змін у регуляторній базі, а також із впровадженням міжнародних стандартів. З огляду на це, виникає необхідність у поглибленому вивченні та обґрунтуванні ролі буферів капіталу як інструменту підтримки фінансової стабільності банківської системи України, а також у визначенні найефективніших підходів до їх впровадження та регулювання.

Мета статті полягає у висвітленні ролі буферизації як ключового інструменту підтримки стабільності банківської системи та захисту її від системних ризиків.

Виклад основного матеріалу. Базова функція банківських установ – перерозподіл фінансових ресурсів через залучення коштів клієнтів і їх інвестування в кредити або інші активи з метою отримання прибутку. Така діяльність супроводжується низкою ризиків, пов'язаних із неповерненням кредитів, падінням вартості активів через зміну ринкових умов, операційними збоями в діяльності фінансових установ чи шахрайством. Реалізація цих ризиків знижує вартість активів і може ускладнити виконання зобов'язань перед вкладниками. Тому капітал банку має покривати потенційні збитки, забезпечуючи його стійкість навіть у кризових умовах.

Національний банк України контролює достатність капіталу банків через співвідношення розміру капіталу до активів, зважених на ризик. Розрахункова величина достатності – норматив достатності капіталу – порівнюється з мінімальними вимогами, які охоплюють оцінку таких ризиків, як кредитний, операційний та ринковий [10].

Нині українські банки утримують капітал переважно для покриття кредитного ризику та валютної складової ринкового ризику. Водночас операційний ризик, який набуває дедалі більшого значення, не враховується у мінімальних вимогах до капіталу. Операційний ризик передбачає ймовірність втрат через збої в роботі банківських систем, шахрайські дії або будь-які інші зовнішні чинники. Ринковий ризик також врахований не повністю. Крім втрат від зміни курсу валют, банки мають брати до уваги можливі збитки від змін процентних ставок, цін на акції чи товари тощо. Для забезпечення фінансової стійкості банківських установ важливим є встановлення вимог до утримання капіталу під операційний ризик та покриття ринкових ризиків.

Водночас через те, що діяльність банків пов'язана з багатьма іншими специфічними ризиками, регулятор також встановлює індивідуальні підвищені вимоги до достатності капіталу. Для забезпечення стійкості та реалізації стратегічних цілей банки мають постійно підтримувати капітал на рівні не нижчому, ніж той, що визначений з урахуванням усіх ризиків.

Разом з тим, для захисту від непередбачуваних подій і значних збитків банкам необхідно утримувати додатковий капітал «про запас». Такий резерв формується у вигляді капітальних буферів.

Загалом буферизація у фінансовій сфері – це процес створення додаткових фінансових резервів (буферів) для зміцнення стійкості банківської системи в умовах економічної нестабільності або зростання ризиків. Буфери капіталу, створювані банками, призначені для того, щоб зменшити вплив різких економічних коливань, захистити банківські установи від фінансових втрат та забезпечити стабільність усієї банківської системи.

Фінансова криза 2007–2009 років показала світовим фінансовим системам необхідність створення «амортизаційних подушок» у банківській сфері для захисту у надскладні часи. Поступове відновлення фінансового та реального секторів більшості національних економік, а також стрімке зростання кредитування спонукало регуляторів багатьох країн активувати капітальні буфери та запроваджувати інші макропруденційні заходи, мета яких полягала в нейтралізації системних ризиків та посиленні стійкості фінансового сектору задля забезпечення фінансової стабільності. У всіх країнах Європи був сформований постійний буфер консервації капіталу на рівні 2,5 %.

Криза, спричинена пандемією коронавірусу, випробувала стійкість банківського сектору та продемонструвала ефективність механізмів макропруденційної політики. За період економічного підйому держави змогли сформувати значні запаси капіталу, що дозволило більшості фінансових систем увійти у кризу в стійкому стані. Регулятори надали банкам можливість використовувати накопичені «подушки» капіталу та ліквідності для забезпечення стабільності фінансових установ і підтримки кредитування. Європейський центральний банк дозволив банкам, які перебували під його безпосереднім наглядом, тимчасово працювати з недотриманням окремих нормативів буферів капіталу та вимог до запасу високоякісних ліквідних активів [11].

Деактивацію макропруденційних буферів в Україні зробити було неможливо через нещодавній початок впровадження макропруденційної політики. Криза 2013-2014 рр., з якою зіштовхнулися українські банки та економіка, вимагала проведення антикризових заходів, що полягали в очищенні банківської системи та створенні сучасної системи нагляду. Тому, передумов для застосування традиційних макропруденційних заходів, таких як контрциклічний буфер капіталу, не існувало [11].

Запровадження макропруденційного інструментарію в Україні мало розпочатися з 1 січня 2020 року формуванням вітчизняними банками буфера капіталу на рівні 0,625 % від основного капіталу з поступовим зростанням до 2,5 % до 1 січня 2023 року. Крім того, до початку 2021 року 14 найбільших українських банків мали сформувати буфер системної важливості на рівні 1-2 % (залежно від рівня системної важливості кожного з них) [11]. Проте у зв'язку з початком пандемії COVID-19, а згодом і з повномасштабним вторгненням, Національним банком України було відтерміновано впровадження деяких з раніше намічених нормативів.

У законодавстві України передбачено формування банками таких буферів капіталу: буфер консервації; контрциклічний буфер; буфер системної важливості, якщо банк набув статусу системно важливого банку; буфер системного ризику (табл. 1).

Розміри капітальних буферів визначаються регулятором. Буфери консервації капіталу та системної важливості є обов'язковими для банків і мають утримуватися в стабільних умовах. Використання капіталу з цих буферів дозволяється лише у разі виникнення кризових ситуацій.

Таблиця 1

*Основні види капітальних буферів та їхня роль
у забезпеченні фінансової стабільності*

Назва буфера	Призначення та суть інструменту	Основні критерії застосування	Нормативне значення (у % від сукупної експозиції під ризиком)
Буфер консервації	Створює запас капіталу понад мінімальні вимоги у сприятливі періоди, щоб покрити можливі збитки в майбутньому та запобігти порушенню нормативів достатності капіталу під час криз. Зменшує проциклічність кредитування.	Використовується у нестресовий період для накопичення капіталу, що забезпечує здатність банків підтримувати його рівень в умовах економічного спаду.	2,5
Контрциклічний буфер	Запроваджує вищі вимоги до капіталу у періоди кредитної експансії з можливістю зниження або повної деактивації в моменти економічного спаду. Мета – зменшити проциклічність фінансової системи, підвищити стійкість банків до втрат, обмежити експансивну фазу кредитного циклу.	Розрив між темпами зростання кредитів та ВВП, а також інші індикатори (співвідношення цін на житло та доходів населення, частка витрат на обслуговування боргів у доходах домогосподарств та нефінансових корпорацій тощо).	0–2,5
Буфер системної важливості	Встановлює додаткові капітальні вимоги для системно важливих банків, банкрутство яких може значно вплинути на економіку. Підвищує здатність банків покривати втрати, зменшує ризик криз та нівелює конкурентні переваги великих банків.	Важливість банку для фінансової системи та економіки (за розміром, рівнем взаємопов'язаності з іншими банками та фінансовими установами, обсягом наданих послуг тощо).	1–2
Буфер системного ризику	Формує додатковий запас капіталу для зниження впливу довгострокових структурних ризиків. Може застосовуватися до всіх банків або до окремих груп банків. Покриває ризики, що не є вимірюваними (ринковий, кредитний, операційний).	Висока концентрація в секторі, високий рівень взаємопов'язаності, розмір фінансової системи (відносно ВВП), фінансові інновації. Якщо діють одночасно з буфером системної важливості, банки дотримуються більшого з них.	0–3

Джерело: складено авторами на основі [15; 17].

Запровадження контрциклічного буфера та буфера системного ризику вимагає наявності відповідних підстав, таких як надмірне кредитування або загрози фінансовій стабільності. У разі зростання таких ризиків регулятор завчасно має повідомити про рівень і терміни впровадження цих буферів [10].

Рівень контрциклічного буфера тісно пов'язаний із фазами фінансового циклу (рис. 1).

Рис. 1. Зміна рівня контрциклічного буфера залежно від фаз фінансового циклу

Джерело: [7].

Макропруденційні заходи щодо контрциклічного буфера капіталу проходять такі етапи [7]:

1. Запровадження (перша активація). Буфер активується на нейтральному рівні (спочатку 1 %, згодом 2 %) за умов, що аналізовані параметри вказують на стандартну інтенсивність циклічних ризиків, тобто відсутність підвищених стресів, стабільний фінансовий стан суб'єктів банківського сектора та стійке зростання кредитування.

2. Моніторинг ризиків. Якщо з'являються сигнали зростання циклічних ризиків у моделях раннього попередження або за допомогою інших індикаторів, рекомендується підвищення контрциклічного буфера понад нейтральний рівень.

3. Вивільнення (повне або часткове) передбачається у кризовий період фінансового циклу через:

- настання неочікуваних/надзвичайних подій, які можуть спричинити значні втрати банківського сектору і призвести до порушення фінансування економіки;
- матеріалізацію циклічних системних ризиків.

Рішення щодо вивільнення буфера та встановлення його рівня приймається з урахуванням характеру реалізованих ризиків та стану економічного середовища.

4. Відновлення. Оцінюється доцільність повернення до нейтрального рівня контрциклічного буфера, виходячи з доступних даних та інформації про стан фінансового сектора, які свідчать про завершення кризової фази. Відновлення буфера повинно, як правило, розпочинатися не раніше ніж через 2 роки після його попереднього вивільнення, з урахуванням одного року після повідомлення про повторне впровадження. Належний період адаптації є критично важливим з погляду готовності банківського сектору використовувати вивільнений капітал у кризовий період і підтримувати кредитування економіки.

Для контролю за виконанням банками вимог щодо формування капітальних буферів впроваджено термін «комбінований буфер капіталу», що відображає загальний розмір усіх капітальних буферів, встановлених для банку. Умови дотримання комбінованого буфера капіталу представлені на рис. 2.

* якщо за результатами банківського нагляду встановлені підвищені значення нормативів достатності капіталу

Рис. 2. Умови дотримання комбінованого буфера капіталу
Джерело: побудовано авторами на основі [15].

Національний банк України в межах подальшої імплементації законодавства Європейського Союзу оновив мінімальні вимоги до нормативів достатності капіталу банків, запровадивши нову трирівневу структуру капіталу. Починаючи з 5 серпня 2024 року банки зобов'язані дотримуватися таких нормативів:

- достатності основного капіталу 1 рівня (H_{OK1}) – на рівні 5,625 %;
- достатності капіталу 1 рівня (H_{K1}) – 7,5 %;
- достатності регулятивного капіталу (H_{PK}) – 8,5 % (до 31.12.2024 р.); 9,25 % (до 30.06.2025 р.); 10 % (із 01.07.2025 р.) [15].

Тим часом мінімальні значення розглянутих нормативів достатності капіталу в ЄС становлять відповідно 4,5, 6 та 8 %. Встановлення мінімальних значень достатності капіталу на рівні ЄС здійснюватиметься в подальшому з урахуванням стану банківської системи та повноти впровадження вимог ЄС.

Наступним етапом після виконання банками вимог до нової структури капіталу та накопичення його для покриття трьох основних ризиків: кредитного, ринкового та операційного буде формування капітальних буферів. Наразі фінансові установи активно працюють над цим завданням. Перехідний період триватиме до середини наступного року, а детальніша інформація щодо термінів впровадження подальших вимог очікується з 2025 року [14].

Буфери консервації капіталу та системної важливості є обов'язковими елементами як у стандартах Базельського комітету, так і в нормативних актах ЄС. Вони не підлягають скасуванню або деактивації під час криз. Якщо банк не може підтримувати ці буфери в повному обсязі, він обмежується у праві розподілу капіталу. Надалі фінансові установи мають подавати плани та демонструвати, як вони планують відновити необхідний рівень буферів [14].

Висновки і пропозиції. Буферизація є важливим інструментом фінансової стабільності, оскільки дозволяє банкам створювати додаткові резерви для захисту від економічних шоків і системних ризиків. У сучасних умовах капітальні буфери сприяють підтримці кредитування та збереженню довіри до банківської системи навіть під час криз. В Україні впровадження капітальних буферів відбувається із затримкою через макроекономічні виклики, пандемію COVID-19 та воєнну агресію, що ускладнює адаптацію європейських стандартів. Національному банку України доцільно продовжувати імплементацію вимог Базельського комітету та європейського законодавства з урахуванням особливостей функціонування української економіки. Насамперед запровадження контрциклічного буфера вимагає створення прозорого механізму його активації та вивільнення, виходячи із показників фінансового циклу; для посилення стійкості банків до кібератак, збоїв систем і шахрайських дій необхідним є включення операційних ризиків до мінімальних вимог капіталу; для збереження можливостей банків фінансувати економіку потрібно забезпечити гнучкий підхід до вимог щодо буферів у періоди криз; задля посилення довіри з боку вкладників і міжнародних інвесторів необхідне встановлення чітких вимог до звітності банків щодо виконання нормативів капіталу та використання буферів.

Завдяки буферизації банки стають більш стійкими та готовими до непередбачуваних змін на ринку. Це сприяє зниженню частоти банкрутств фінансових установ та посиленню фінансової стабільності всієї банківської системи, що позитивно впливає на економічний розвиток країни.

Список використаних джерел

1. Aikman D. Credit, Capital and Crises: a GDP-at-Risk Approach [Electronic resource] / D. Aikman, J. Bridges, S. Hacıoglu Hoke, C. O'Neill, A. Raja // Bank of England Working Paper. – 2019. – № 824. – Accessed mode: <https://ssrn.com/abstract=3459006>.

2. Andrae S. Fundamental Review of Capital Buffer Framework [Electronic resource]. – Accessed mode: <https://ssrn.com/abstract=4353627>.
3. Auer R. The countercyclical capital buffer and the composition of bank lending [Electronic resource] / R. Auer, A. Matyunina, S. Ongena // Journal of Financial Intermediation. – 2022. – Vol. 52. – Accessed mode: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1042957322000183>.
4. Basten Ch. Higher Bank Capital Requirements and Mortgage Pricing: Evidence from the Counter-Cyclical Capital Buffer [Electronic resource] / Ch. Basten // Review of Finance. – 2020. – Vol. 24 (2). – Pp. 453–495. – Accessed mode: <https://doi.org/10.1093/rof/rfz009>.
5. Coelho R. Capital buffers and the micro-macro nexus [Electronic resource] / R. Coelho, F. Restoy // FSI Briefs. – 2024. – № 24. – Accessed mode: <https://www.bis.org/fsi/fsibriefs24.pdf>.
6. Dursun-de Neef Ö. Countercyclical capital buffers and credit supply: Evidence from the COVID-19 crisis [Electronic resource] / Ö. Dursun-de Neef, A. Schandlbauer, C. Wittig // Journal of Banking & Finance. – 2023. – Vol. 154. – Accessed mode: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378426623001358>
7. Strategy on the application of the countercyclical capital buffer in Poland: Material for a meeting of the Financial Stability Committee [Електронний ресурс]. – Accessed mode: https://nbp.pl/wp-content/uploads/2024/05/Strategia-nBA_EN-fin.pdf.
8. Бондаренко Л. П. Впровадження буферів капіталу як інструментів макропруденційного регулювання українського банківського сектору [Електронний ресурс] / Л. П. Бондаренко, Н. В. Мороз // Ефективна економіка. – 2021. – № 2. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8657>
9. Дадашова П. Макроекономічні ефекти від упровадження буфера консервації капіталу в українському банківському секторі / П. Дадашова, М. Йонссон, Г. Онищенко // Visnyk of the National Bank of Ukraine. – 2018. – № 243. – С. 36-46.
10. Дадашова П. Навіщо Національний банк підсилює вимоги до капіталу банків [Електронний ресурс] / Первін Дадашова, Ольга Данилець // Дзеркало тижня. – 2021. – 28 груд. – Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/macrolevel/navishcho-natsionalnij-bank-pidsiljuje-vimohi-do-kapitalu-bankiv.html>.
11. Даниленко А. Макропруденційна політика центробанків випробовується першою кризою [Електронний ресурс] / А. Даниленко // Financial club. – 2020. – Режим доступу: <https://finclub.net/priama-mova/makroprudentsiina-polityka-tsentrobankiv-vyprovovuietsia-pershoiu-kryzoiu.html>.
12. Лактіонова О. А. Буферизація фінансової стабільності на основі формування механізму макропруденційного регулювання [Електронний ресурс] / О. А. Лактіонова // Економіка і організація управління. – 2016. – № 1(21). – С. 127–142. – Режим доступу: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/2378/2412>.
13. Лобова О.М. Практика використання інструментів регулювання банківської діяльності в Україні [Електронний ресурс] / О.М. Лобова, М.Ю. Москалюк // Економіка та суспільство. – 2023. – Вип. 50. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2347/2268>.
14. Поточний портфель «5-7-9» уже занадто великий для бюджету-2024 і питання боргу за програмою все ще актуальне [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/interview/1000393.html>.
15. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс] : Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 № 368. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#n25>.

16. Радова Н. В. Достатність капіталу у забезпеченні фінансової стабільності діяльності банків України [Електронний ресурс] / Н. В. Радова // Науковий вісник ОНЕУ. – 2021. – № 11-12. – С. 56-67. – Режим доступу: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2021/288-289/pdf/56-67.pdf>.

17. Стратегія макропруденційної політики Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-makroprudentsiynoyi-politiki-natsionalnogo-banku-ukrayini>.

References

1. Aikman, D., Bridges, J., Hacıoğlu Hoke, S., O'Neill, C., & Raja, A. (2019). Credit, Capital and Crises: a GDP-at-Risk Approach. *Bank of England Working Paper*, 824. <https://ssrn.com/abstract=3459006>.

2. Andrae, S. Fundamental Review of Capital Buffer Framework. <https://ssrn.com/abstract=4353627>.

3. Auer, R., Matyunina, A., Ongena, S. (2022). The countercyclical capital buffer and the composition of bank lending. *Journal of Financial Intermediation*, 52. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1042957322000183>.

4. Basten, Ch. (2020). Higher Bank Capital Requirements and Mortgage Pricing: Evidence from the Counter-Cyclical Capital Buffer. *Review of Finance*, 24(2), 453–495. <https://doi.org/10.1093/rof/rfz009>.

5. Coelho, R., Restoy, F. (2024). Capital buffers and the micro-macro nexus. *FSI Briefs*, 24. <https://www.bis.org/fsi/fsibriefs24.pdf>.

6. Dursun-de Neef, Ö., Schandlbauer, A., Wittig, C. (2023). Countercyclical capital buffers and credit supply: Evidence from the COVID-19 crisis. *Journal of Banking & Finance*, 154. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378426623001358>.

7. Strategy on the application of the countercyclical capital buffer in Poland: Material for a meeting of the Financial Stability Committee. (2024). https://nbp.pl/wp-content/uploads/2024/05/Strategia-nBA_EN-fin.pdf.

8. Bondarenko, L.P., Moroz, N.V. (2021). Vprovadzhennia buferiv kapitalu yak instrumentiv makroprudentsiynoho rehuliuвання ukraïnskoho bankivskoho sektoru [Capital buffers introduction as a tool of macroprudency regulation of the Ukrainian banking sector]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 2. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8657>.

9. Dadashova, P., Yonsson, M., Onyshchenko, H. (2018). Makroekonomichni efekty vid uprovadzhennia bufera konservatsii kapitalu v ukraïnskomu bankivskomu sektori [Macroeconomic effects from the capital conservation buffer implementation in the Ukrainian banking sector]. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*, 243, 36-46.

10. Dadashova, P., Danylets, O. (2021). Navishcho Natsionalnyi bank pidsyliuie vymohy do kapitalu bankiv [Why does the National Bank strengthen the capital requirements of banks]. *Dzerkalo tyzhnia – Mirror of the week*. <https://zn.ua/ukr/macrolevel/navishcho-natsionalnij-bank-pidsiljuje-vimohi-do-kapitalu-bankiv.html>.

11. Danylenko, A. (2020). Makroprudentsiina polityka tsentrobankiv vyprovovuietsia pershoiu kryzoiu [The macroprudential policy of central banks is being tested by the first crisis]. *Financial club*. <https://finclub.net/priama-mova/makroprudentsiina-polityka-tsentrobankiv-vyprovovuietsia-pershoiu-kryzoiu.html>.

12. Laktionova, O.A. (2016). Buferizatsiia finansovoi stabilnosti na osnovi formuvannia mekhanizmu makroprudentsiynoho rehuliuвання [Making buffer of financial stability on the basis of macroprudential regulation mechanism]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and Organization of Management*, 1(21), 127–142. <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/2378/2412>.

13. Lobova, O.M., Moskaliuk, M.Iu. (2023). Praktyka vykorystannia instrumentiv rehuliuвання bankivskoi diialnosti v Ukraini [The practice of using banking regulatory tools in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 50. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2347/2268>.

14. Potochnyi portfel «5-7-9» uzhe zاناتo velykyi dlia biudzhetu-2024 i pytannia borhu za prohramoiu vse shche aktualne [The current «5-7-9» portfolio is already too large for the 2024 budget and the issue of program debt is still relevant]. (2024). <https://interfax.com.ua/news/interview/1000393.html>

15. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok rehuliuвання diialnosti bankiv v Ukraini [On the approval of the Instruction on the procedure for regulating the activities of banks in Ukraine], Resolution of the Board of the NBU № 368 (2001, August 28). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#n25>.

16. Radova, N.V. (2021). Dostatnist kapitalu u zabezpechenni finansovoi stabilnosti diialnosti bankiv Ukrainy [Adequacy of capital in ensuring the financial stability of Ukrainian banks]. *Naukovyi visnyk ONEU*, 11-12, 56-67. <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2021/288-289/pdf/56-67.pdf>.

17. Stratehiia makroprudentsiinoi polityky Natsionalnoho banku Ukrainy [Macroeprudential policy strategy of the National Bank of Ukraine]. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-makroprudentsiynoyi-politiki-natsionalnogo-banku-ukrayini>.

Отримано 21.08.2024

UDC 336.71(477)

Tetiana Shpomer

PhD in Economics, Associate Professor of Department of Finance, Banking and Insurance
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: tanya_shpomer@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0001-6680-5889>

Researcher: [L-9323-2015](https://orcid.org/0000-0001-6680-5889)

Andrii Fabrychenko

PhD Student of the Department of Finance, Banking and Insurance
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: andriy.fabrychenko@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0005-7543-2750>

BUFFERING AS A TOOL FOR FINANCIAL STABILITY OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE

The financial stability of the banking system is critically important for the good functioning of the country's economy. For Ukraine, that regularly faces economic challenges, including instability in global markets, inflationary risks and geopolitical factors, a stable banking system is a pillar for ensuring financial confidence within the country and for attracting foreign investment. The financial stability ensuring of Ukraine's banking system is an important element of the national economic security strategy, which allows the country to function effectively even in times of instability and creates conditions for sustainable economic development in the long term perspective. In current conditions, the issue of implementing mechanisms to protect banks from sudden upheavals and shocks, among which buffering occupies a significant place, is becoming particularly relevant.

The role of buffering as a tool for ensuring the financial stability of the banking system of Ukraine is examined in the article. The importance of the banking sector for the stable functioning of the country's economy is characterized. The value of capital buffers for strengthening the stability of banks in

crisis conditions is analyzed, in particular in the context of the implementation of macroprudential policy. Particular attention is paid to the types of capital buffers, their functions and application criteria in the conditions of modern challenges. Changes in the level of the countercyclical buffer depending on the phases of the financial cycle and the stages of macroprudential measures related to its implementation are studied. The conditions for compliance of the combined capital buffer by banking institutions are researched. The process of adaptation of buffering in the Ukrainian banking system is considered. As a part of the implementation of the legislation of the European Union, updated minimum requirements for banks' capital adequacy standards are considered in connection with the introduction of a new three-tier capital structure. Attention is focused on the need to create a transparent mechanism for activating and releasing the countercyclical buffer, including operational risks to the minimum capital requirements, as well as ensuring the flexibility of requirements for capital buffers in crisis conditions.

Keywords: buffering; capital buffers; capital adequacy standards; macroprudential policy; financial stability; banking system.

Fig.: 2. Table: 1. References: 17.